

בלק (221)

על יד כך לפדות אותו מכל העונשים הקשים ומדינה של גהינום. *מרב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"*

עד כמה יכולים מעשי האדם לסתור את דעותיו לך נא אתי אל מקום אחר... נקבנו לי משם (כג.יג.) המתבונן אומר הסבא מקלם זצ"ל יראה הפלא ופלא, הלא מאז ראה בלעם את המלאך ניצב בדרך ואמר להקב"ה "אם רע בעיניך אשובה לי" (כב.לד), ואחרי שראה נס כה גלוי כפתיחת פי האתון, אשר מיום הווסד הארץ לא נשמע כזאת, מה שהראה לו עד כמה חביבים ישראל עם סגולתו בעיני יתברך, ולמרות כל זאת, כשהציע לו בלק לנסות ללכת איתו למקום אחר ולנסות משם לקלל את ישראל אולי יישר בעיני ה' לקבותם, הוא הולך, בעוד שהוא עצמו אמר (לקמן יט) "לא איש א-ל ויכזב וכן אדם ויתנחם", איך אינו מתבייש שחכם כמוהו יסתור מעשיו את דיבורו באופן כה בולט, ולא עוד, אלא שגם אחרי שאמר זאת, הלך שוב עם בלק, פן ינחם הקב"ה, היאומן כי יסופר שחכם כמוהו יבזה את עצמו כל כך, אין זה אלא שיש בכוחות נפש האדם שאפילו החכם הגדול ביותר יכולים מעשיו לסתור את דעתו, אם לא יזכיר לעצמו פעמים רבות את האמת. *ספר "לחתך עליין"*

על האדם להתבונן תמיד כפי שהוא. "מה פֶּעַל א-ל" "כִּפְעַת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פֶּעַל א-ל" (כג. כג.) על האדם לערוך תמיד חשבון נפשו, בין אם העת הוא לא טוב אצלו, שצריך הוא להתבונן ולומר: מה זה ועל מה זה שהקב"ה מענישני, הלא דבר הוא, ובודאי חוטא אני, ויתן דעתו לשוב בתשובה, ובין אם העת טוב לו, יאמר גם: מה זה שהקב"ה נותן לי כל טוב, הלא יודע אנכי מרת נפשי שחטאתי הרבה, ואולי ח"ו הוא לרעתי, על דרך "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו" (דברים ז. י). וזה שמרמז הכתוב: "כִּפְעַת", היינו איזו "עת" שתהיה לאדם אם טוב אם לא ח"ו. בין כך ובין כך: "יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פֶּעַל א-ל", יתבונן ויאמר, מה פעל בזה השי"ת ומה רוצה ממני, ועל ידי זה יהיה תמיד בתשובה. *ספר "עלים לתרופה"*

כשאדם נופל נפקחות עיניו נאם הנָּבִי שְׁתֵּם הָעֵינַי... נִפְל וּגְלִי עֵינַי (כד.ג.ד) בדרך כלל כשהאדם 'על הסוס', כשהשעה משחקת לו, והוא מצליח, והכל טוב, הוא די סומך על עזרת עצמו, ומתכנן לעשות דברים כפי שהוא עצמו ירצה. הוא לא באמת 'רואה' את הקב"ה. לא מספיק חש ויודע שהכל מאת הבורא יתברך, ורק הבורא הוא עילת כל העילות

רגע הכעס שלא נוצל

וַיַּחַר אֵף אֱלֹדִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא (כב. כב.)

לכאורה, איך יתכן שחרה אף ה' בבלעם, כפי שנאמר במדרש בפסוק זה, והלא אמרו חז"ל (ברכות ז.) : אמר רבי אלעזר: אמר להם הקב"ה לישראל: דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע, שאלמלי כעסתי, לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט. והיינו דקאמר ליה בלעם לבלק: "מה אקב לא קבה א-ל ומה אזעם לא זעם ה'", מלמד שכל אותם הימים לא זעם. והרי כאן בפסוק נאמר במפורש שחרה אפו של הקב"ה? אולם אמר ה"חכם צבי", הפסוק עצמו מיישב קושיא זו באמרו "כִּי הוֹלֵךְ הוּא", דהיינו: אכן באותו רגע הקב"ה כעס, אולם בלעם לא יכול היה לנצל זאת ולקלל את ישראל, משום שהיה בדרך, שאינו יכול לכוון היטב, כמו שאמרו לגבי מתפלל: היה רוכב על החמור יורד, היה מהלך בדרך יעמוד. וכדי לקלל היה בלעם צריך כוונה עצומה כמו שאמרו (ברכות ז.) שאין כל בריה יכולה לכוון אותה שעה חוץ מבלעם, ומשום כך לא יכול היה בלעם לנצל את רגע הכעס של הקב"ה עליו כדי לקלל את ישראל, שהרי "כִּי הוֹלֵךְ הוּא"

ספר "כמוצא שלל רב"

וַיַּעֲמֵד בְּמִקְוֵם צֹר אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לְנִטּוֹת יָמִין וּשְׂמָאוֹל (כב. כב.)

כל אדם נתקל במהלך חייו במצב המתואר בפסוקנו. הוא מרגיש את עצמו כעומד במקום צר, באין כל אפשרות לנטות ימין ושמאל. ואז כך הוא שוגה בדמיונותיו, אבדה כל תקוה, ואינו יודע שהקב"ה יצר כבר מראש, עוד בטרם היוולדו, את כל הסיבות על מנת להקימו ולהוציאו מאפילה לאורה. מה נדרש מן האדם בעת הזו, היא מידת העקשנות. לדעת בבטחה גמורה, שא"א לעלות מדרגה לדרגה כי אם ע"י הירידה שקודם העליה, ואז הירידה הופכת להיות ממש תכלית העליה, ולכל זה צריך עקשנות גדולה עד אין שיעור. להתעקש בדעתו שגם בעת ההיא יש לו אפשרות להתחזק, ולהיות קרוב אל הקב"ה, וכל מה שיעבור עליו בגוף, בנפש ובממון, יתלה בטחונו רק באלוקים. היצר הרע מטעה את האדם ואומר לו שכביכול אינו יכול להתקרב להשי"ת מחמת ריבוי החטאים שלו. מצד אחד, ומחמת ריבוי היסורין והתלאות ודחקות הפרנסה, הנוטלים ממנו את כל זמנו. מי שמסתכל בעין האמת, וצופה על המציאות באספקלריה ברורה ובהשקפה אמיתית, מבין ויודע שכל מה שעובר עליו הם נסיונות מאת הקב"ה, המעוניין לקרב אותו ביותר, ולעוררו בתשובה, ודוקא

הלכה: דברים שבצינעא ביום צום החל בשבת

כתב הפסקי תשובות (סימן תקנ אות ט): כתב השו"ע (סימן תקנ ס"ג): כל ד' צומות הללו אם חלו בשבת נדחין לאחר השבת. ובט"ב החל בשבת מצינו פלוגתא בפוסקים, אם נוהג אבילות בדברים שבצינעא, אמנם בשאר הצומות שחלים בשבת ונדחה הצום לאחר השבת, לכו"ע אין נוהג בשבת אבילות שבצינעא כלל.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: לב סגור הוא כמו מזודה, גם יהלומים יראה כשל נפץ, לך תדע מה הוא טומן בחובו.

ספר "שמחלה"

חקירה: תשעה באב שנדחה

תשלומין לתשיעי, או שתקנת חכמים על העשירי (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה תשעה באב שנדחה פט) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: לויתן לשם מה?

בעיר קוטנא היה שוחט ירא שמים, שהחסידיים נמנעו לאכול משחיטתו, משום שהיה מתנגד לחסידות. אמר על כך רבי יהושע מקוטנא: עתה מחוור לי לשם מה מזומן לנו לעתיד לבוא גם שור הבר וגם לויתן. הרי לכאורה היה די בשור הבר. אלא קיים היה חשש שאם יהיה השוחט מתנגד לא יאכלו החסידים ואם יהיה שוחט חסיד לא יאכלו המתנגדים, לפיכך יש צורך גם בלויתן, כדי שיוכלו לפחות לאכול נתח דג, שאינו טעון שחיטה.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קפא)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה מאיר בן גבי זוירא, , ששא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליוז, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים.

וסיבת הסיבות. לעומת זאת, בעת צרה חלילה, כשהצלחה מפנה עורף, וקשה ואי אפשר כבר, אז פתאום נזכר האדם שיש בורא לעולם, ורק הוא יכול להושיע. הדבר נרמז כאן בפסוק: **"נָאם הַנְּכָר"**, כשהוא גבר, כשהכל מצליח לו והוא חש עוצמתי אזי **"שָׁתַם הָעֵץ"**, הוא שתום עין, אינו רואה את הקב"ה כלל. אבל **"נָפַל"**, כשהוא נופל, ומודע לאזלת ידו ולחוסר היכולת שלו, אז **"וַיִּגְלִי עֵינָיו"**, פתאום עיניו פקוחות להבחין באמת, לראות שהקב"ה מנהיג את העולם, והכל רק מאיתו יתברך.

ספר "ומתוך האור"

וַיָּקָם בַּלְעָם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לְמַקְמוֹ וְגַם בָּלַק הָלַךְ לְדַרְכּוֹ (כד.כה)

אמרו חז"ל (יומא פז.): כל המחטיא את הרבים, אין מספיקין בידו לעשות תשובה, שלא יהא הוא בגן עדן ותלמידיו בגהינום. והנה, כל הענין המסופר בפרשתנו, עשה רושם גדול על בלעם, עד שהתעורר לעשות תשובה, אבל לתשובה צריך סייעתא דשמיא, ולבלעם לא סייעו מן השמים להתעורר לתשובה, שהרי החטיא את ישראל בנתנו לבלק העצה הרעה להחטיא את ישראל בבנות מואב, ולכן הוסיף ללכת בדרכיו הקודמים. לכן רמז הפסוק: **"וַיָּקָם בַּלְעָם"**, התעורר לקום מהדיוטא התחתונה שבה היה נתון וללכת בדרכי ה', אך מה שאירע בפועל הוא: **"וַיָּשָׁב לְמַקְמוֹ"**, למקומו הראשון לחטוא ולעשות מעללים רעים, וזאת משום ש**"וְגַם בָּלַק הָלַךְ לְדַרְכּוֹ"** של בלעם. ומאחר שבלעם החטיא אותו ואת עמו, על כן לא זכה בלעם שסייעוהו מן השמים לעשות תשובה.

ספר "ושלל לא יחסר"

מוסר: כוחה של ותרנות. נמשלה המחלוקת לשקד

בפרשת קרח אומר רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מספרת התורה: **"והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים"** (במדבר יז. כג). מדוע דוקא השקדים היו הסימן מי צודק במחלוקת הזו? הגמרא (חולין כה:) אומרת: אם תחילתו מר, אם אדם מוותר ונשאר עם טעם מר בפיו, סופו מתוק, אבל אם תחילתו מתוק, כי הוא השיב מנה אחת אפים לזולתו שפגע בו, סופו יהיה מר.

רבי משה לייב סאסובר אמר פעם לאחד שחרף ובייש אותו: הקב"ה ישלם לך שכר על שקרעת את גזר המיתה מעלי. ומסופר שפעם ספג בושה נוראה מאוד, ומיד לאחר מכן עשה סעודת הודאה ואמר: יש לנו בקבלה, שע"י בושה מונעים מחלות. ממילא מה היה חסר לי לקבל את המחלה, לעבור ניתוחים וטיפולים ואחר כך לעשות סעודת הודאה, יותר טוב לי לספוג את הבושה, המונעת ממני מעיקרא את קבלת המחלה, ועל כך הנני עורך סעודת הודאה להקב"ה שזיכני באותו בושה.

ספר "אדרבה תן בלבנו"

